

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**“ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ”**

(для бакалаврів)

МАУП

Київ

ДП “Видавничий дім “Персонал”

2014

Підготовлено старшим викладачем кафедри прикладної математики та інформаційних технологій *С. М. Мамонтов*

Затверджено на засіданні кафедри прикладної математики та інформаційних технологій (протокол № 5 від 05.02.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Мамонтов С. М. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів з дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях” (для бакалаврів). — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2014. — 18 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях”, методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, теми рефератів, правила оформлення рефератів, питання для самоконтролю, тести, список літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях” складена відповідно до плану вивчення цієї навчальної дисципліни.

Основною метою самостійної роботи є закріплення та поглиблення знань, набутих у процесі аудиторної роботи. Самостійна робота є невід’ємним компонентом вивчення дисципліни, що відображене у тематичному плані.

Безпека життєдіяльності людини у надзвичайних ситуаціях стає актуальною дисципліною в сучасних умовах посилення антропогенного впливу на природне середовище, процесів урбанізації, росту населення міст, виснаження природних ресурсів, загострення проблеми питної води у світі, загострення соціально небезпечних явищ (злочинність, збройні конфлікти, епідемії, голод, тощо). Надзвичайна ситуація – це стан на певній території, який склався в результаті аварії, небезпечного природного явища, катастрофи, стихійного або іншого лиха, які можуть потягти або потягли людські жертви, шкоду здоров’ю людей або оточуючому середовищу, значні матеріальні втрати та порушення умов життєдіяльності людей. Сюди також можна віднести індивідуальні випадки, в результаті яких людина потрапляє у незвичні для себе умови існування.

В результаті вивчення дисципліни студенти

- мають знати основні джерела безпеки в сучасних умовах існування,
- знати, яким чином в Україні забезпечується функціонування системи БЖД,
- знати основні правила поведінки у надзвичайних ситуаціях природного, техногенного та соціально-політичного характеру,
- знати основи здорового способу життя та правила надання першої медичної допомоги,
- вміти оцінювати небезпечну ситуацію та реалізовувати адекватну реакцію на неї.

Курс розрахований на 54 години і закінчується заліком.

Самостійна робота студентів над навчальною дисципліною “Безпека життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях” включає такі форми:

- підготовку до семінарських занять;
- підготовку до виконання модульних (контрольних) завдань;

- виконання домашніх завдань;
- написання реферату за заданою темою.

Підготовка до семінарських занять включає до себе засвоєння інформації з конспекту лекцій, роботу з рекомендованими літературними джерелами, самостійний пошук інформації серед доступних джерел (інтернет, ЗМІ, тощо), роботу над питаннями для самоконтролю.

Підготовка до виконання модульних контрольних завдань включає до себе роботу з конспектом лекцій, роботу з підручником, узагальнення та систематизацію знань.

Виконання домашніх завдань пов'язане з роботою над додатковою літературою, складанням доповідей.

Написання реферата за заданою темою включає до себе систематизацію інформації з даного питання, складання вступної частини, яка дає поняття про актуальність теми; складання огляду літератури (основної частини), де має бути висвітлена проблема, її сучасний стан, можливі шляхи її вирішення; заключної частини (висновків), де у лаконічній формі подводяться підсумки; списку використаних джерел інформації (включаючи посилання на інтернет-ресурси). В структурі реферату мають бути наступні розділи:

1. Титульний листок.
2. Зміст з вказанням назв розділів та сторінок, на яких вони починаються
3. Вступ
4. Основна частина. Може скластися з декількох розділів на розсуд виконавця.
5. Висновки. Можна давати у вигляді звичайного тексту, або у вигляді переліку певної кількості заключних висновків.
6. Список використаних джерел.

Текст реферату може бути у рукописному або друкованому вигляді. У випадку, якщо робота подається у надрукованому вигляді, до неї пред'являються наступні вимоги:

- основний текст має бути надрукований на одній стороні листа
- шрифт Times New Roman
- розмір шрифту – 14
- інтервал між строками – 1,5
- Відступ першої строки 1,25 см
- На рисунках мають бути умовні позначення, а пояснення до них міститися у тексті або у підписах до рисунку, те ж саме стосується таблиць

- В тексті мають знаходитись посилання на літературу, яка міститься у списку використаної літератури
- На титульній сторінці має бути інформація про навчальну дисципліну, тему реферату, прізвище, імя, по батькові та шифр групи виконавця, прізвище та ініціали викладача, рік та місце виконання роботи. Номера сторінки на титульному листі не має бути. На титульному листку допускається використання шрифту більшого розміру ніж 14.

На самостійну роботу відводиться 18 годин.

Приклад оформлення титульної сторінки:
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

РЕФЕРАТ

з дисципліни : “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях”

тема: “Вплив ультрафіолетового опромінення на організм людини”

Виконавець:
Студент гр. *****

ПІБ

Перевірив:
Доц. (проф). Прізвище, ініціали

КИЇВ
2010

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ”

№ п/п	Назва змістовного модуля і теми
1 2	Змістовий модуль I. Основні поняття та терміни Безпека життєдіяльності як навчальна дисципліна. Організація функціонування системи БЖД в Україні Безпека, небезпека, ризик, надзвичайна ситуація. Класифікація надзвичайних ситуацій
3 4 5	Змістовий модуль II. Надзвичайні ситуації природного характеру Будова Землі. Джерела небезпеки природного середовища Надзвичайні ситуації гідрологічного, геологічного та геофізичного характеру Надзвичайні ситуації метеорологічного та космічного походження. Інфекційні захворювання та епідемії.
6 7	Змістовий модуль III. Надзвичайні ситуації техногенного характеру Походження та розвиток техногенних надзвичайних ситуацій. Етапи ліквідації. Правила поведінки при аваріях на промислових об'єктах, на транспорті, руйнуванні будівель. Охорона праці.
8 9	Змістовий модуль IV. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру Безпека під час військових дій, громадських заворушень, масових заходів Злочинність. Причини та небезпеки
10 11	Змістовий модуль V. Особиста безпека Побутові джерела небезпеки Перша медична допомога
Разом годин: 54	

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для самостійного вивчення кожної теми дисципліни
“ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ”

Плани семінарських занять.

Змістовий модуль I. Основні поняття та терміни.

1. Стан здоров'я населення України. Основи надання першої медичної допомоги. Отруєння, кровотечі, переломи кісток, втрата свідомості, висока температура, струс головного мозку, серцево-судинні захворювання – симптоми та перша допомога. Небезпечні захворювання. Боротьба людства проти найнебезпечніших інфекційних захворювань. Поняття про карантин. Система охорони здоров'я в Україні.

Література [8; 24; 38]

Питання для самоперевірки:

1. Профілактика обморожень при низьких температурах.
2. Як запобігти зневодненню організму в умовах високих температур та низької вологості повітря?
3. Назвати найнебезпечніші інфекційні захворювання в Україні.
4. Профілактика інфекційних захворювань.
5. Які є основні шляхи переносу інфекції?

Теми рефератів:

1. Харчова небезпека.
2. Боротьба людства з інфекційними захворюваннями.
3. Серцево-судинні захворювання – основна причина смертності.
4. Надзвичайні ситуації як складова життя.
5. Невідкладні стани.

Змістовий модуль II. Надзвичайні ситуації природного характеру.

2. Фізичні, хімічні та біологічні чинники оточуючого середовища, їх комплексний вплив на життєдіяльність людини. Надзвичайні ситуації геологічного та геофізичного характеру. Атмосферні та погодні небезпечні явища. Походження озонового шару атмосфери. Надзвичайні ситуації гідрологічного характеру. Небезпечні тварини та рослини. Стихійні лиха як результат комплексного впливу різних фак-

торів природного середовища. Цунамі, торнадо, землетруси, урагани, виверження вулканів, навали сарани, спустошливі епідемії – фактори стримування людської експансії до другої половини ХХ століття. Поведінка у надзвичайних ситуаціях природного характеру.

Література [6–9]

Питання для самоперевірки:

1. Що таке фізичне забруднення?
2. Що таке хімічне забруднення?
3. Що таке біологічне забруднення?
4. Як треба діяти при землетрусі?
5. Описати надзвичайні ситуації метеорологічного характеру.
6. Які фактори природного середовища несуть небезпеку для людини?

Теми рефератів:

1. Вплив ультрафіолетового випромінювання на організм людини.
2. Клімат як джерело небезпек.
3. Екологічне законодавство України.
4. Природні небезпечні явища та процеси.
5. Природний радіаційний фон, його вплив на довкілля.
6. Проблема руйнування озонового екрану.

Змістовий модуль III. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.

3. Негативні виробничі фактори, їх біологічна дія та заходи щодо зменшення шкідливого впливу чинників виробничого середовища на людину. Виникнення та розвиток техносфери. Вплив людини на оточуюче середовище. Система охорони праці на підприємстві – обов'язкова складова організації виробництва. Поведінка у надзвичайних ситуаціях техногенного походження.

Література [11;14; 17; 22; 23; 25; 29]

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризувати техносферу як похідну соціального розвитку людства
2. Що таке ГДК, ГДВ, ГДС?
3. Як впливає діяльність людини на навколишнє природне середовище?

4. Що таке кислотні дощі? Яка причина їх виникнення?
5. Що таке урбанізація та як вона впливає на середовище існування людини?
7. Описати техногенні надзвичайні ситуації гідрологічного характеру.

Теми рефератів:

1. Антропогенне навантаження на довкілля та його наслідки.
2. Джерела і причини надзвичайних ситуацій техногенного походження.
3. Парниковий ефект, його походження та наслідки.
4. Захист населення в умовах техногенних надзвичайних ситуацій.
5. Людина як ведучий рельєфоутворюючий фактор на Землі.
6. Проблема утилізації радіаційних відходів
7. Позитивна антропогенна діяльність.

Змістовий модуль IV. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру

4. Надзвичайні ситуації військового характеру. Основні причини збройних конфліктів – ресурси. Еволюція зброї – від дубини до ядерної бомби. Сучасні способи ведення війни. Збройна сутичка, економічне протистояння, ідеологічне протистояння, цивілізаційне протистояння. Вражаючі фактори сучасного озброєння. Вражаючі фактори ядерної, хімічної та біологічної зброї.

Література [18; 25; 27; 33]

Питання для самоперевірки:

1. Що таке сильнодіючі отруйні речовини? Принципи та методи захисту від них.
2. Види радіоактивного випромінювання. Небезпеки різних видів радіації.
3. Які є правила пересування у місті, в якому ведуться військові дії?
4. Що таке збройний конфлікт? Класифікація збройних конфліктів.
5. Які є міжнародні угоди щодо ведення бойових дій та обмеження видів озброєння.
6. Які є види зброї масового ураження?
7. Що таке біологічна зброя?

Теми рефератів

1. Держава як гарант безпеки громадян.
2. Проблема безпечного розвитку суспільства.
3. Організація Об'єднаних Націй як гарант безпеки у світі.
4. Вплив факторів соціального середовища на людину.
5. Індивідуальні та колективні засоби захисту.
6. Виникнення та еволюція вогнепальної зброї.
7. Інструменти інформаційної війни.

5. Злочинність як соціальний феномен. Причини виникнення злочинності. Держава як орган забезпечення порядку та орган покарання. Види злочинів та види покарань. Віктимність, віктимологія. Психологічний портрет потенційного злочинця. Психологічний портрет потенційної жертви злочину. Віктимна поведінка як фактор підвищення ризику. Правоохоронні органи як джерело потенційної небезпеки. Рекомендації щодо безпеки у сучасному місті.

Література [4; 39]

Питання для самоперевірки:

1. Що таке злочинність?
2. Які причини криміналізації суспільства?
3. Які є види насильства?
4. Що таке віктимологія?
5. Яку людину можна назвати віктимною?
6. Правила поведінки при взаємодії з представниками правоохоронних органів на вулиці.
7. Яких загальних правил необхідно притримуватись для того, щоб не потрапити у небезпечну ситуацію?

Теми рефератів:

1. Служба безпеки як обов'язковий елемент структури сучасного підприємства.
2. Злочинність як культурний феномен.
3. Державні правоохоронні органи.
4. Історія виникнення віктимології.
5. Засоби самооборони. Правовий аспект.
6. Криміналізація суспільства. Причини та наслідки.
7. Шахрайство як один з видів насильства.
8. Алкогольна, наркотична та ігрова залежність як підвищений фактор ризику.

Змістовий модуль V. Особиста безпека

6. Безпека у побуті, у природі, в екстремальних ситуаціях. Основні джерела побутових небезпек – електрика, побутовий газ, харчові отруєння, домашні тварини. Електробезпека. Пожежна безпека. Транспортна безпека. Небезпеки масових заходів. Отруйні рослини та тварини. Правила поведінки при зустрічі з агресивною твариною. Виживання у екстремальних умовах.

Література [34; 35]

Питання для самоперевірки:

1. Потенційні небезпеки промислового підприємства.
2. Назвіть основні правила поведінки людей на дорогах. Профілактика транспортних пригод.
3. Що робити, якщо у наговпі Вас збили з ніг?
4. Які основні принципи безпечного поводження з електроприладами?
5. Правила поводження з агресивно налаштованою собакою.
6. Що треба робити при відчужанні запаху газу?
7. Які основні джерела побутових отруєнь?

Теми рефератів:

1. Небезпечні та отруйні тварини і рослини України
2. Електробезпека у побуті. Вплив побутової електрики на організм людини.
3. Небезпеки, пов'язані з використанням побутового газу.
4. Вражаючі фактори вибуху. Небезпека вибухів у побуті.
5. Сучасні засоби масової інформації. Проблема та небезпеки.
6. Основні принципи виживання в екстремальних природних умовах.
7. Пожежа. Засоби гасіння та порядок ліквідації.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Система безпеки життєдіяльності. Її основні підсистеми.
2. Контроль стану і функціонування системи БЖД в Україні.
3. Нормативно-правове забезпечення системи БЖД в Україні.
4. Що таке безпека, небезпека, ризик?
5. Що таке забруднення?
6. Що таке надзвичайна ситуація?
7. Описати надзвичайні ситуації гідрологічного характеру.

8. Описати надзвичайні ситуації геофізичного та геологічно характеру.
9. Як треба діяти при раптових підняттях рівня води?
10. Як треба діяти при штормі?
11. Що таке озон?
12. Походження та функції озонового екрану.
13. Походження та функції магнітного поля Землі.
14. Біологічна дія ультрафіолетового опромінення.
15. Що таке небезпечні та шкідливі фактори техногенного середовища?
16. Які існують шляхи потрапляння отруйних речовин до організму?
17. Як впливають сільськогосподарські отрутохімікати на організм людини?
18. Що таке ДДТ? Плюси и мінуси пестицидів.
19. Що таке генетично модифіковані організми?
20. Джерела радіоактивного випромінювання.
21. Що таке пожежна безпека?
22. Порядок дій при виникненні пожежі на підприємстві.
23. Що таке транспортна безпека?
24. .
25. Порядок ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
26. Що таке техніка безпеки?
27. Навіщо на підприємстві потрібна посада інженера з техніки безпеки?
28. Посадові обов'язки та відповідальність інженера з техніки безпеки.
29. Які є класи пожеж?
30. Правила ліквідації пожеж різного класу.
31. Чим аварія відрізняється від катастрофи?
32. Що таке протигаз? Які є типи протигазів?
33. В яких випадках застосовують ізолюваний протигаз?
34. Загальна структура невідкладних та рятувальних робіт.
35. Причини та можливі наслідки аварій систем життєзабезпечення людини.
36. Індивідуальні та колективні засоби захисту.
37. Правила поведінки у місті в умовах бойових дій.

38. Назвати вражаючі фактори ядерного вибуху. Види ядерних боєприпасів.
39. Класифікація хімічного озброєння.
40. Правила поводження у натовпі.
41. Що таке електробезпека?
42. Яким чином електрика впливає на організм людини?
43. Що треба робити у випадку займання електроприладів?
44. Які є небезпеки побутового газу?
45. Правила зберігання побутових хімічних речовин.
46. Чому домашня аптечка має знаходитись у недоступному для дітей місці?
47. Що треба робити з відпрацьованими лампами денного світла?
48. Як ртуть впливає на організм людини?
49. Що таке демеркурація?
50. Яку небезпеку можуть становити домашні тварини?
51. Як відрізнити артеріальну кровотечу від венозної?
52. Що треба робити при підозрі на перелам хребта?
53. Що треба робити при харчових отруєннях?
54. Що треба робити при укусах отруйних тварин?
55. Правила виживання у автономних умовах існування.
56. Яке місце БЖД займає серед інших навчальних дисциплін?
57. Обґрунтуйте необхідність БЖД як навчальної дисципліни у вищих навчальних закладах.
58. Які державні органи контролюють стан системи БЖД в Україні?
59. Назвіть основні проблеми сучасного розвитку суспільства.
60. Що таке здоровий спосіб життя?

ТЕСТИ

Соціальне середовище це:

- a) сукупність фізичних умов;
- b) сукупність живих істот;
- c) сукупність фізичних та біологічних умов середовища;
- d) наслідок інтелектуальної діяльності людини.

Фактори, що є наслідком діяльності людини це :

- a) біотичні фактори;
- b) абіотичні фактори;

- c) антропогенні фактори;
- d) кліматичні фактори.

Техногенні небезпечні явища та процеси це:

- a) повені;
- b) снігові лавини;
- c) радіаційна небезпека;
- d) пожежі.

Радіонукліди це:

- a) радіоактивні елементи;
- b) сонячна енергія;
- c) ультрафіолет;
- d) елементи ґрунту.

Матеріальні антропогенні забруднення атмосфери бувають:

- a) електромагнітні;
- b) хімічно-токсичні;
- c) іонізуючі;
- d) ультразвукові.

Під дією ультрафіолету в організмі синтезується:

- a) вітамін D;
- b) вітамін С;
- c) хлоргексидін;
- d) лактатдегідрогеназа.

До радіаційно-небезпечних явищ і процесів відносять нукліди це

- a) радіоактивні елементи;
- b) сонячна енергія;
- c) ультрафіолет;
- d) елементи ґрунту.

Ртуть це:

- a) радіонуклід;
- b) важкий метал;
- c) газ;
- d) отруйна хімічна сполука

Нітрати це:

- a) отрутохімікат;
- b) газ;

- c) добрива;
- d) кислота;

При нападі собаки треба:

- a) тікати;
- b) рухатися якомога менше не повертаючись до неї спиною;
- c) відбиватися руками і ногами;
- d) лягти на землю.

При займанні електроприладу в першу чергу необхідно:

- a) швидко залити його водою
- b) накрити ковдрою;
- c) негайно вимкнути струм;
- d) покликати на допомогу.

Віктимність це:

- a) характеристика людини як потенційної жертви;
- b) імовірність випадку, в результаті якого людина може зазнати шкоди;
- c) одна з характеристик атмосфери;
- d) біологічний термін.

Інженер з техніки безпеки це:

- a) номінальна посада на виробництві;
- b) спеціаліст із забезпечення дотримання техніки безпеки;
- c) охоронець;
- d) керівник виробництва.

При підозрі на перелам хребта людину треба негайно:

- a) примусити спробувати пройти декілька кроків;
- b) будь-яким чином доставити до лікарні;
- c) забезпечити повний спокій;
- d) накласти шину.

ДДТ це:

- a) добриво;
- b) музична група;
- c) небезпечна харчова домішка;
- d) пестицид.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Безопасность* жизнедеятельности: Учебник. / Под ред. профессора Э. А. Арустамова. – М.: Изд. Дом “Дашков и Ко”, 2000.
2. *Безопасность* жизнедеятельности: Учебник для вузов / Под общ. ред. С. В. Белова. – М.: Высшая школа, 1999. – 343 с.
3. *Безпека* життєдіяльності / За ред. Я. І. Бедрія. – Л., 2000. – 270 с.
4. *Белкин Р. С.* Криминалистическая энциклопедия. – М.: Изд-во БЕК, 1997.
5. *Білявський Г. О., Падун М. М., Фурдуй Р. С.* Основи загальної екології. – К.: Либідь, 1995. – 370 с.
6. *Будико М. И.* Глобальная экология. – М.: Мысль, 1977. – 328 с.
7. *Буравльов Є. П.* Основи сучасної екологічної безпеки. – ВАТ “ІТН”, 2000. – 235 с.
8. *Величковский Б. Т., Куртичев В. И., Суравегина И. Т.* Здоровье человека и окружающая среда. – М.: Новая школа, 1997. – 235 с.
9. *Воловин В. Г.* Человек в экстремальных условиях природной среды. – М.: Мысль, 1983. – 220 с.
10. *Гайченко В. А., Коваль Г. М.* Основи безпеки життєдіяльності. – К.: МАУП, 2006. – 440 с.
11. *Гігієна* праці / А. М. Шевченко, О. Г. Яворівський, Г. О. Гончарук та ін. – К.: Інфотекс, 2000. – 610 с.
12. *Гринин А. С., Новиков В. Н.* Безопасность жизнедеятельности: учебное пособие. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002.
13. *Дозы. Эфффекты. Риск.* – М.: Мир, 1998. – 75 с.
14. *Екологія і закон* // Екологічне законодавство України: В 2 т. / За ред. В. І. Андрейцева. – К.: Юринком Інтер, 1997.
15. *Єлісєєв А. Г.* Охорна праці: Підручник з курсу “Охорона праці” для ПТУ. – К.: 1995. – 88 с.
16. *Законодавство* України “Про охорону праці”: Зб. нормат док. – К.: Поліграфкнига, 1995. – Т. 1, 2.
17. *Каспаров А. А.* Гигиена труда и промышленная санитария. – М.: Медицина, 1981. – 368 с.
18. *Кириллов В. Ф., Книжников В. А., Коренков И. П.* Радиационная гигиена. – М.: Медицина, 1988. – 336 с.
19. *Корсак К. В., Плахотник О. В.* Основи екології. – К.: МАУП, 1998. – 230 с.

20. *Латін В. М.* Безпека життєдіяльності людини. – К.: Знання; Л.: ЛБК НБУ. – 186 с.
21. *Лукашов О. Д.* Безпека життєдіяльності: Курс лекцій. – К.: Вид-во КНУ, 2004. – 230 с.
22. *Малишко М. І.* Основи екологічного права України. – К.: МАУП, 1998. – 127 с.
23. *Маршал В.* Основные опасности химических производств. М., Мир, 1989.
24. *Медицинская валеология / Г. Л. Апанасенко, Л. А. Попова.* – К.: Здоровье, 2000. – 245 с.
25. *Нормы радиационной безопасности (НРБ-96),* М., 1996.
26. *Окружающая среда (споры о будущем) / А. М. Рябчиков, И. И. Альтшулер, С. П. Горшков и др.* – М.: Мысль, 1983. – 176 с.
27. *Основа радиационной безопасности. Учебное пособие.* Машкович В. П., Панченко А. М. – М., Энергоиздат, 1990.
28. *Пістун І. П.* Безпека життєдіяльності. – Суми: Унів. кн., 1999. – 301 с.
29. *Пристер Б. С., Лоцилов П. А., Немец О. Ф., Поярко В. А.* Основы сельскохозяйственной радиологии. – К.: 1991.
30. *Рамад Ф.* Прикладная экология. Воздействие человека на биосферу. – Л.: Гидрометеиздат, 1981. – 545 с.
31. *Русак О. Н.* Безопасность и охрана труда: учебное пособие. СПб., ЛТА, МАНЭБ, 1998.
32. *Смит Р. Л.* Наш дом Земля. – М.: Мысль, 1982. – 384 с.
33. *Солтовський О. І.* Основи соціальної екології. – К.: МАУП, 1997. – 165 с.
34. *Ткачук В. Г., Ханко В. В.* Медико-социальные основы здоров'я. – К.: МАУП, 1999. – 69 с.
35. *Справочник по оказанию скорой и неотложной помощи /* Под ред. О. М. Елесева. – М.: Медицина, 1988.
36. *Охрана окружающей среды: Учебник /* Под ред. С. В. Белова. – М.: Высшая школа, 1991.
37. *Охрана труда в машиностроении: Учебник /* Под ред. Е. Я. Юдина и С. В. Белова. – М.: Машиностроение, 1983.
38. *Хижняк М. І., Нагорна А. М.* Здоров'я людини та екологія. – К.: Здоров'я, 1995. – 230 с.
39. *Черных Н. С.* Виктимологическая практика и культура общества // Преступность и культура. – М., 1999.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях”.....	6
Методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях”	7
Питання до заліку	11
Тести	13
Список літератури.....	16

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-5058

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX
Свідectво про внесення до Державного реєстру суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008